

JUDr. PAVEL BLAŽEK, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne 8.11.2012
Čj. 382/2012-OD-SPZ

Nejvyšší soud ČR
Burešova 20
657 37 BRNO

Věc: obv. zemř. V. B., obv. J. K. a J. K. - stížnost pro porušení zákona

Příloha: - spis býv. Vojenského obvodového soudu v Brně sp.zn. 2 Rtv 8/91
- ověřená kopie rozsudku býv. Nižšího vojenského soudu v Brně PSP 47 ze dne 7.1.1954, sp.zn. T 109/53

Podle § 266 odst. 1 trestního řádu podávám ve prospěch

- 1) obv. zemř. V. B. (...),
- 2) J. K., (...),
- 3) J. K. (...),

stížnost pro porušení zákona

proti usnesení bývalého Vojenského obvodového soudu v Brně ze dne 14.11.1991, sp.zn. 2 Rtv 8/91.

Rozsudkem býv. Nižšího vojenského soudu v Brně PSP - 47 ze dne 7.1.1954, sp.zn. T 109/53 byli obvinění V. B., J. K., J. K. uznáni vinnými trestným činem vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) trestního zákona č. 86/1950 Sb., kterého dopustili tím způsobem, že *dne 7.11.1953 u svého útvaru v K. v.ú. 6160, po nástupu vojenské základní služby odmítli nastoupiti do denního zaměstnání a konati v sobotu vojenskou službu a svoje stanovisku odůvodňovali tím, že jim to nedovoluje jejich náboženské přesvědčení, protože jsou Adventisti sedmého dne.*

Pro trestný čin vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) zákona č. 86/1950 Sb., byli odsouzeni k trestům, a to V. B. v trvání 15 měsíců odnětí svobody, J. K. k trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců a J. K. k trestu odnětí svobody v trvání 12 měsíců. Tresty odnětí svobody byly u všech obviněných uloženy jako tresty nepodmíněné. Podle § 43 tr. zákona č. 86/1950 Sb., byla u všech obviněných vyslovena ztráta čestných práv občanských a dočasná ztráta práv uvedených v § 44 odst. 2 tr. zákona č. 86/1950 Sb., byla stanovena na tři roky. Všichni odsouzení byli zavázáni uhradit náklady trestního řízení zálohované státem jednou třetinou. Rozsudek nabyt právní moci dne 7.1.1954.

V citovaném rozsudku býv. Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP 47 sp.zn. T 109/53 je konstatováno, že všichni obvinění se k trestnému jednání plně doznali a prohlásili, že si byli a jsou vědomi trestných následků za svoje jednání. Na svém záporném stanovisku k výkonu vojenské služby setrvali a prohlásili, že vojenskou službu v sobotu konat nebudou. Obvinění K. a B. dále prohlásili, že odmítají nejenom v sobotu konat vojenskou službu, ale že odmítají složit vojenskou přísahu, a svoje stanovisko odůvodňovali tím, že tak činí proto, že by tuto vojenskou přísahu nemohli dodržet právě v tom, že jim jejich náboženské přesvědčení brání v sobotu plnit uložené povinnosti. Obviněný K. podal stejné prohlášení a podal, že není ochoten ani cvičit se zbraní, protože mu to nedovoluje jeho náboženské přesvědčení.

Bývalý Nižší vojenský obvodový soud v Brně, PSP-47 shledal, že obvinění J. K., V. B. a J. K. byli osobami s velmi dobrou pracovní morálkou a dobrým pracovním hodnocením, dobrého hodnocení získali rovněž z místa bydliště a pracoviště, přičemž nebyli dosud soudně trestáni. Všichni obvinění se stali Adventisty sedmého dne v květnu roku 1948. Pouze obviněný J. K. byl v roce 1952 dvakrát potrestán peněžitými tresty ONV M. pro dopravní přestupky. U všech obviněných získal bývalý Vojenský soud v Brně PSP – 47 informaci z pracovních posudků, že tito odmítali pracovat v sobotu, a proto jim bylo povoleno odpracování sobotních prací v neděli.

Obviněný J. K. podal na Generální prokuraturu ČSFR - hlavní vojenskou prokuraturu dne 14.10.1990 podnět k podání stížnosti pro porušení zákona, podnět byl s poukazem na ustanovení § 4 písm. c) zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci postoupen bývalému Vojenskému obvodovému soudu v Brně jako návrh na přezkumné řízení. Dne 19.2.1991 pod sp.zn. ORP 60/91 podal podle § 5 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., bývalý vojenský obvodový prokurátor v Brně návrh na přezkumné řízení u obviněných J. K. a V. B.

V rehabilitačním řízení podle zákona č. 119/1990 Sb., býv. Vojenský obvodový soud v Brně usnesením ze dne 14.11.1991, sp.zn. 2 Rtv 8/91, rozhodl tak, že rozsudek býv. Nižšího vojenského soudu v Brně PSP 47 ze dne 7.1.1954, sp.zn. T 109/53, podle § 14 odst. 1 písm. f) zákona č. 119/1990 Sb., zrušil ve výroku o trestu a podle § 14 odst. 3 zákona č. 119/1990 Sb. zrušil všechna další rozhodnutí na zrušenou část obsahově navazující, pokud vzhledem ke změnám, k nimž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Usnesení nabylo právní moci dne 14.11.1991 u obviněných J. K. a J. K. a u obviněného V. B. dne 10.12.1991.

Bývalý Vojenský obvodový soud v Brně PSP – 47 dalším usnesením ze dne 19.12.1991, sp.zn. 2 Rtv 8/91, v neveřejném zasedání trestní stíhání obviněných J. K., J. K. a V. B., pro trestný čin vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950 Sb. podle § 223 odst. 1 a § 11 odst. 1 písm. a) trestního řádu zastavil na základě článku V, z důvodu části II článku III amnestie prezidenta republiky ze dne 9.5.1960.

K žádosti obhájce ze dne 9.1.1992, kdy všichni uvedení obvinění požádali o pokračování v řízení, které bylo zastaveno z důvodu amnestie prezidenta republiky ze dne 9.5.1960, nařídil býv. Vojenský obvodový soud v Brně hlavní líčení na den 6.2.1992, ve kterém rozhodl rozsudkem ze dne 6.2.1992, sp.zn. 2 Rtv 8/91, tak, že při nezměněném výroku o vině rozsudku býv. Nižšího vojenského soudu v Brně PSP 47 ze dne 7.1.1954, sp.zn. T 109/53, kterým byli obvinění J. K., J. K. a V. B. uznáni vinnými trestným činem vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) zákona č. 86/1950 Sb., z důvodu § 227 trestního řádu trest obviněným již neuložil. Citovaný rozsudek nabyt ohledně obviněných J. K. a J. K. právní moci dne 25.2.1992 a ohledně obviněného V. B. dne 26.2.1992.

Podle § 1 zákona č. 119/1990 Sb., ve znění zákona č. 47/1991 Sb., bylo účelem zákona o soudní rehabilitaci zrušit odsuzující soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská a politická práva a svobody zaručené Ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách, zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případu osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.

Podle § 1 odst. 2 uvedeného zákona o soudní rehabilitaci, činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodním právem také odporovalo jejich trestní stíhání a trestání.

Podle ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu v tehdy účinném znění, orgány činné v trestním řízení postupují tak, aby byl zjištěn skutečný stav věci, a při svém rozhodování z něho vycházejí. Objasňují se stejnou pečlivostí okolnosti svědčící proti obviněnému i okolnosti, které svědčí v jeho prospěch, a provádějí v obou směrech důkazy, nevyčkávající návrhu stran. Doznání obviněného nezavazuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat a všemi dosažitelnými prostředky ověřit všechny okolnosti případu.

Podle ust. § 2 odst. 6 trestního řádu v tehdy účinném znění orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého přesvědčení, založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Podle § 270 odst. 1 písm. b) trestního zákona č. 86/1950 Sb. se trestného činu vyhýbání se služební povinnosti dopustil ten, kdo se úmyslně vyhýbal plnění služební povinnosti tím, že se odvolával na náboženské nebo jiné přesvědčení.

Podle § 2 odst. 3 tr. řádu č. 87/1950 Sb. bylo úkolem soudu v trestním řízení zejména spravedlivé rozhodování v trestních věcech.

Bývalý Vojenský obvodový soud v Brně se v rámci rehabilitačního řízení těmito ustanoveními důsledně neřídil. Rehabilitace byla zúžena pouze na výrok o trestu a bez náležité pozornosti byl ponechán výrok o vině, i když smyslem zákona o soudní rehabilitaci je

rehabilitovat, a to nejen právně, ale i morálně co nejvíce těch, kteří v období totalitního režimu trpěli a byli pronásledováni.

Z napadeného usnesení býv. Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 14.11.1991 sp.zn. 2 Rtv 8/91, navazujícího usnesení býv. Vojenského obvodového soudu v Brně ze dne 19.12.1991, sp.zn. 2 Rtv 8/91, a vydaného rozsudku býv. Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 6.2.1992, sp.zn. 2 Rtv 8/91, je jednoznačně patrné, že tento soud vycházel ze skutkových zjištění, že obvinění J. K., J. K. a V. B. nechtěli vykonávat vojenskou službu a plnit denní zaměstnání pouze v sobotu s odvoláním na svoje náboženské přesvědčení Adventistů sedmého dne.

Postupem soudu nebylo náležitě zvaženo, že obvinění uplatnili právo na svobodu svědomí, zaručené tehdejší Ústavou 9. května 1948 (ústavní zákon č. 150/1948 Sb.) a právo na svobodu svědomí zakotvené v článku 18 Všeobecné deklarace lidských práv. Ačkoliv Ústava 9. května z roku 1948 deklarovala v čl. 15 odst. 1 svobodu svědomí, zároveň ji nepřipustně omezovala již v odst. 2 citovaného článku, podle něhož víra nebo přesvědčení nemůže být nikomu na újmu, nemůže být důvodem k tomu, aby někdo odmítal plnit občanskou povinnost uloženou mu zákonem. Deklarovanou svobodu svědomí negovala ale i v čl. 34 odst. 2 tak, že stanovila každému občanu povinnost konat vojenskou službu, navíc v době, kdy tehdejší právní řád neumožňoval alternativu k výkonu vojenské základní služby pro případy, že by její výkon vedl k popření náboženského přesvědčení jednotlivce. Vzhledem k uvedenému a s odkazem na výše citované výkladové teze vztahující se k naplňování svobody svědomí jednotlivce i z pohledu dnes platných norem, především článku 15 Listiny základních práv a svobod, nelze považovat jednání obviněných J. K., J. K. a V. B. záležející v odmítnutí konání vojenské služby v měsíci listopadu roku 1953 za trestný čin.

Svoboda svědomí byla v moderní právní historii chápána jako tzv. absolutní svoboda, která nemůže být omezena prostým zákonem. Ústava 9. května však toto kontinuální chápání dočasně přerušila. Podle opakovaného vyjádření Ústavního soudu ČR pak není možné, aby soud rozhodující v dnešních podmínkách, tj. po návratu naší společnosti k demokratickým poměrům, vykládal starší trestněprávní normy způsobem, jakým to činily vojenské soudy v totalitním režimu. Naopak, i výklad sebestarších norem trestního práva je nutno provádět hodnotově diskontinuálně, rozhoduje-li v současnosti soud s procesními důsledky pro obviněného.

Je sice pravdou, že v dané věci rozhodovalo vojenské kolegium Vrchního soudu v Praze o stížnosti pro porušení zákona podané ministrem obrany proti rozhodnutí v rehabilitačním řízení, kdy stížnost pro porušení zákona byla jako nedůvodná zamítnuta, avšak tato skutečnost nebrání podání stížnosti pro porušení zákona ministrem spravedlnosti, neboť takový postup neodporuje znění § 266 odst. 1 věty druhé tr. řádu. Navíc, stížnost pro porušení zákona není podávána proti předchozímu rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona, nýbrž proti prvému vadnému rozhodnutí ve vlastním rehabilitačním řízení, a je rovněž podána z jiných důvodů, než tak učinil ministr obrany.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem proto **navrhují**, aby Nejvyšší soud České republiky:

1. podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil, že usnesením býv. Vojenského obvodového soudu v Brně ze dne 14.11.1991, sp.zn. 2 Rtv 8/91, byl v neprospěch obviněných J. K., J. K. a V. B. porušen zákon v ust. § 2 odst. 5, 6 trestního řádu, v tehdy platném znění, ve vztahu k ust. § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/50 Sb., a v ust. § 1 odst. 1, 2 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci,
2. podle § 269 odst. 2 tr. řádu usnesení bývalého Vojenského obvodového soudu v Brně ze dne 14.11.1991, sp.zn. 2 Rtv 8/91, zrušil a dále zrušil i všechna rozhodnutí na toto usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
3. a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. řádu a Městskému soudu v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud vyhověl dne 10.1.2013 pod sp.zn. [3 Tz 87/2012](#).